

lägre nivå. Huvudgrupperna bildas av Vadstenaskolans yngre utlöpare, de gottländska passionsmålningarna samt de uppländska målarskolorna. Medan de båda förstnämnda representeras av anonyma mästare inträffar det märkliga med uppländsskolorna, att deras verk i förvånansvärt stor utsträckning äro utförda av namngivna konstnärer.

Vad som är helt nytt i svensk konshistoria är kapitlen om vävnaderna, metaller och möbler. Som europeiskt berömd specialist på den medeltida vävnadskonstens historia har Lindblom särskilda förutsättningar att ge en saklig framställning av detta avsnitt. Det är så mycket tacksammare, som vi tidigare helt och hållet saknat sådana skildringar av detta intressanta avsnitt av kyrkonkonsten.

Andreas Lindbloms Sveriges Konsthistoria, första delen, förtjänar de högsta lovord inte bara för sin sakliga och litterära halt. Nordisk Rotogravyr har nedlagt ett ytterst omsorgsfullt arbete på illustreringen, som i sitt urval av författaren är i minsta detalj genomtänkt. Fotografier och färgbilder ha återgivits på ett förstklassigt sätt. Till slut kan man inte underlåta att anteckna, att priset för denna vackra bok är förvånansvärt blygsamt — det är så sällan en anmeldare av konsthistoriska verk får tillfälle att säga detta.

Bengt Cnattingius.

Förslag till psalmlista

Pastor Ove Swenje, Hälsingborg, har tillsammans med småskollärarinnan Elsa Andersson, folkskollärarinnan Ingeborg Arlock, ämneslärarinnan Maria Holmgren och folkskollärarinnan Ester Sannel utarbetat en psalmlista för folkskolan och inlämnat förslaget till Skolöverstyrelsen.

Varje konfirmandlärare, som har att mottaga barn från olika klasser, vilka undervisats av olika lärare, har gjort den erfarenheten, att psalmkunskapen är mycket ojämn: en del ha lärt sig högtidspsalmerna, andra nästan endast väckelsepsalmerna, andra åter de mest svårbegripliga psalmerna under det att de, som man tycker i första hand borde ha inlärts, äro fullkomligt främmande. Grotiska exempel skulle kunna lämnas. Under en följd av år har jag låtit barnen före konfirmationsläsningens början uppteckna de psalmer, de »kunna» för att finna ett lämpligt nytt psalmurval för konfirmationstiden. Det har visat sig vara mycket svårt att hålla en viss standard — på grund av splittringen i kunskapen.

Samma problem möter även den lärare, som mottager en grupp elever, vilka undervisats av olika lärare. Detta gäller både folkskolläraren och läroverksläraren.

Härtill fogar sig ännu ett problem: hur skall man få den nya psalmboken levandegjord både i konfirmandläsningen och i skolundervisningen? Alla känna vi väl, huru inrotade de gamla psalmerna från 1819 års psalmbok äro — det är inte så lätt att både hålla på de gamla och på samma gång låta de nya psalmerna få plats. Några av de gamla psalmerna måste sannolikt offras för de nya.

Problemet vidgar sig emellertid: det gäller vårt folks psalmkunnighet över huvud. Nära nog i vilken församling som helst ha vi märkt, att det är nästan omöjligt att gemensamt sjunga någon psalm utan psalmbok. Svenskarna, som ha en av världens förnämsta psalmböcker, kan sin psalmbok dåligt? Kanske inte. Men säkert är, att urvalet av vad man kan, är mycket skiftande. *Vi ha ingen gemensam egendom i vår psalmbok.*

Då det nu framlagts ett förslag till psalmlista, ha förslagsställarna främst syftat till att aktualisera denna för hela vår kyrkliga kultur och kyrkliga bildning så viktiga fråga. Vi vilja att svenska folket skall få en gemensam skatt i psalmboken. Skola vi få det, måste vi börja i skolan. Då skall så småningom en fast stomme bildas. I detta sammanhang måste erinras om att även konfirmandundervisningen skall ha något att ge: vi skola inte begära att folkskolan skall ge allt, Kyrkan har också något att ge. Men vi präster måste försöka sätta oss in i att pedagogiska synpunkter dominera i folkskolan — de kyrkliga kunna komma helt till sin rätt i Kyrkans egen undervisning.

Naturligtvis är det mycket svårt att åstadkomma en sådan kärn-skatt. Vårt förslag gör inte anspråk på att vara fullkomligt. Därför betrakta vi det inte som slutgiltigt. Principen torde vara att få fram inte endast psalmer, användbara vid Kyrkans stora högtider eller andra tillfällen, vilkas innehåll ger något av evangeliets fullhet, utan också psalmer för livets olika skiften. Vi ställas vid en dödsbädd: hela familjen känner behov av att förenas i gemensam läsning av en psalm. Mor och far vilja båda över sitt lilla barn bedja en bön: huru ofta vill den inte taga psalmens form. I bekymrens tid, på sjukbädden, eller när livet är uppfyllt av lycka och hjärtat vill brista av tacksamhet — vid alla dessa tillfällen är det något, man önskar vi alla skulle kunna utantill. Alltså: inte endast

prästen eller den kyrktrogne utan vem som helst behöver bära på ett visst psalmarv.

Urvalet får inte bli för stort. Meningen är ju inte, att man skulle lära sig endast dessa psalmer, de skulle ju blott bilda stommen. Varje landsända har sin andliga geografi och sina andliga traditioner: det må gärna märkas i valet av psalmer.

Önskvärt vore, att Kungl. Skolöverstyrelsen ville utreda frågan.

Ove Swenje.

Småskolan. Klass 1—2.

43:1 Bereden väg för Herran.
 55:1 Var hälsad sköna morgonstund.
 94. Guds rena lamm oskyldig.
 106:1 Upp, min tunga.
 396:2 Jesu, låt mig städse börja.
 420:1, 2 Din klara sol.
 431:1, 3 Vi tacka dig så hjärtelig.
 436:1, 2, 3 Din sol går bort.
 474:1 Den blomstertid nu kommer.
 492:1 Bevara, Gud, vårt fosterland.
 512: Gud, som haver.
 513:1 Tryggare kan ingen vara.
 514:1, 2, 3 Ett litet fattigt barn.
 516:1, 2, 5 När Jesubarnet låg en gång.
 519:1, 2, 3 Jesus för världen givit sitt liv.

Folkskolan. Klass 3—4.

24:1 Allena Gud i himmelrik.
 43:2, 3 Guds folk, för dig han träder.
 46:1 När vintermörkret kring oss står.
 63:1, 2 Av himlens höjd oss kommet är.
 82:1, 2 Han på korset, han allena.
 102:1 Vad ljus över griften.
 118:1 Din spira, Jesu, sträckes ut.
 306:1 Jag lyfter mina händer.
 420:3, 4 O må jag' ock med flit och dygd.
 432:1, 2, 6 I öster stiger solen opp.
 474:2, 3 De fagra blomsterängar.
 484:1, 2 I Jesu namn till bords vi gå.

492:2, 3, 5 Här se vi vad oss mest är värt.
 515:1—4 Jag lyfter ögat mot himmelen.
 516:3, 4 Det växte upp och blev en man.
 518:1, 2, 3 Härlig är Guds himmel blå.
 521:1—4 Morgon mellan fjällen.

Folkskolan. Klass 5—6.

15:1, 6 Dig skall min själ sitt offer bära.
 21:1—3 Härlig är jorden.
 52:1—3 Stilla natt.
 55:4 Han kommer till vår frälsning sänd.
 66:1 Si, Jesus är ett tröstrikt namn.
 70:1—4 Se, vi gå upp till Jerusalem.
 124:1, 2 Vår Gud är oss en väldig borg.
 129:4 Kärlekens Ande, hand i hand.
 147:1—3 För alla helgon.
 169:1, 7 Fädernas kyrka.
 174:1, 10 Dig, ljusens Fader, vare pris.
 298:1 Befall i Herrens händer.
 355:1 Blott en dag.
 421:1, 3 Pris vare Gud, som låter.
 434:1—3 Så går en dag.
 472:1—3 Likt vårdagssol.
 475:1 I denna ljuva sommartid.
 485:1—4 Sanningens Ande, som av höjden talar.
 600:7 Herre, signe.

Folkskolan.
Klass 7—8.

12:1—3 Nu tackar Gud allt folk.
13:1—4 Herren, vår Gud, är en konung.
35:4—6 Sälla äro de som höra.
45:8 Salig, salig den som kände.
68:4, 5 Ditt ord, o Jesu, bliva må.
76:8 Nu dig tackar allt mitt hjärta.
89:1—4 Du bar ditt kors.
95:1, 4 O huvud, blodigt sårat.
119:1, 2 Den korta stund.

Realskolan.
Klass 1—2.

177:1—3 Från tidevarv till tidevarv.
202:1—3 Gud vår lösta tunga.
287:1—4 Herre, jag vill bida.
305:1—3 Fader, du vars hjärta gömmer.
326:1, 3 På Gud och ej på eget råd.
355:2, 3 Blott en dag. Forts.
424:1, 5 Den signade dag.
433:1, 4 När allt omkring mig vilar.
511:4 Lycka ske konungen.
535:1, 2, 4 Du, o Gud, är livets källa.
572:3, 4 Lär mig, du fjärl.
594:1 Tänk, när en gång.

Een klage Psalm

I sin psalmhistoria omnämner J. W. Beckman, att psalmen: O Herre Gudh Fadher i himmelrijk etc. ingår i en samling med titeln: Tree Sköne Andelighe Wijsor, som trycktes omkring år 1640.¹⁾ Denna uppgift har övertagits av Liedgren, som även om-talar, att psalmen ingår i Åbopsalmboken av år 1673.²⁾

Emellertid kan denna psalm dateras mycket tidigare. Den före-kommer redan på sista bladet av en predikan, som trycktes i Stockholm 1609 med titeln: En Christeligh Predican på S. Petri och Pauli dagh, Uthi then Stormächtighe och Högborne Konunghz Carls then Nijonde, Sweriges, Göthes, Wendes etc. Konungz när-warelse på thet Konungzliga Slott Stockholm... hållen. Predikan har enligt titelbladet blivit tryckt på Karl IX.s befallning. För-fattare är Sveno Jonae Moderus, som omkring år 1608 utnäm-nades till hovpredikant.³⁾ Troligtvis har också Moderus skrivit eller översatt psalmen i fråga.

Psalmen: O Herre Gudh Fadher i himmelrijk har tillkommit »i thenna werldennes sidsta tijdh». Här finner man också anspel-ningar på de vanliga apokalyptiska tecknen. Man kan i detta sammanhang erinra sig, att tvenne år tidigare hade en komet, som sedan fick namnet efter Edmund Halley, visat sig på himmel-en. Karl IX greps av en stark oro inför detta fenomen, som han betraktade såsom ett Guds vredes tecken och särskilt berörde i ett mandat om böndagar.⁴⁾

1) Beckman, Försök till en sv. psalmhistoria, sid. 1002.

2) Liedgren, Sv. psalm och andlig visa, sid. 238.

3) Westén, Sv. kongl. hofclericiets historia, I, sid. 330 f. f.

4) Sandblad, De eskatologiska föreställningarna i Sverige, sid. 235.